

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

4.1 ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อสำรวจความพึงพอใจในงานของพยาบาลที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยศึกษาจากพยาบาลกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด คือ ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย และปฏิบัติงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 183 คน ผลการวิจัยเป็นดังนี้

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
อายุ	20-40 ปี	-	27.59
เพศ			
ชาย	2	1.1	-
หญิง	181	98.9	-
สถานภาพการสมรส			
โสด	135	73.8	-
คู่	47	25.7	-
หย่าร้างหรือหม้าย			
หรือแยกกันอยู่	1	0.5	-

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
สถานที่ทำงานของกลุ่ม			
ภายในมหาวิทยาลัย	19	10.4	-
ภายในจังหวัดขอนแก่น	13	7.1	-
ต่างจังหวัด	16	8.7	-
ที่พักอาศัย			
บ้านพัก/แฟลตของ-			
มหาวิทยาลัย	168	91.8	-
บ้านพักของตนเอง	8	4.4	-
บ้านเช่า/ห้องเช่า	3	1.6	-
อาศัยอยู่กับบุคคลอื่น	4	2.2	-
รายได้	2,700-11,000 บาท	-	5,811.929
รายได้พิเศษอื่น ๆ	400-50,001 บาท	-	3,153.082
แผนกการพยาบาลที่สังกัด			
อายุรกรรม	36	19.7	-
ศัลยกรรม	25	13.7	-
สูติ-นรีเวชกรรม	24	13.1	-
กุมารเวชกรรม	31	16.9	-
บำบัดพิเศษ	14	7.7	-
อุบัติเหตุฉุกเฉินและวิกฤต	27	14.8	-
ผู้ป่วยพิเศษ	13	7.1	-
จักษุ โสต ศอ นาสิก และลาลิงซ์	13	7.1	-
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานใน			
โรงพยาบาลศรีนครินทร์	1.5-17.5ปี	-	5.062

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
วุฒิการศึกษา			
ประกาศนียบัตรพยาบาล	16	8.7	-
อนุปริญญาพยาบาล	1	0.5	-
ปริญญาตรี	166	90.7	-
การศึกษาต่อหลังจบการศึกษา			
ไม่ได้ศึกษาต่อ	161	88.0	-
ศึกษาต่อ	22	12.0	-
ทุนส่วนตัว	8	4.4	-
ทุนรัฐบาล	3	1.6	-
ตำแหน่งปัจจุบัน			
พยาบาลประจำการ	172	94.0	-
หัวหน้าหอผู้ป่วย	9	4.9	-
ผู้ตรวจการพยาบาล	2	1.1	-

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่ส่วนมากเป็นเพศหญิง ซึ่งมีถึงร้อยละ 98.9 มีอายุระหว่าง 22-40 ปี อายุเฉลี่ย 27.59 ปี สถานภาพการสมรสส่วนมากเป็นโสด ร้อยละ 73.8 รองลงมาคือสถานภาพการสมรสคู่ ร้อยละ 25.7 โดยคู่สมรสของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากทำงานภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ร้อยละ 10.4 รองลงมาคือ ต่างจังหวัดและภายในจังหวัดขอนแก่น ร้อยละ 8.7 และ 7.1 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีที่พักอาศัยเป็นบ้านพัก/แฟลตของมหาวิทยาลัย ร้อยละ 91.8 มีรายได้ระหว่าง 2,700-11,000 บาท เฉลี่ย 3,152.029 บาท มีรายได้พิเศษอื่น ๆ ระหว่าง 400-50,001 บาท เฉลี่ย 3,152.082 บาท ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศรีนครินทร์ 1.5-17.5 ปี เฉลี่ย 5.062 ปี วุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนมาก ร้อยละ 90.7 หลังจบการศึกษาปริญญาตรีแล้ว มีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 12.0 ที่ศึกษาต่อโดย

ใช้ทุนส่วนตัวเป็นส่วนมาก ร้อยละ 8.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นพยาบาลประจำการ ร้อยละ 94.0 รองลงมาคือ หัวหน้าหอผู้ป่วยและผู้ตรวจการพยาบาล ร้อยละ 4.9 และ 1.1 ตามลำดับ

4.1.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจในงาน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจในงาน

ตัวแปร	คะแนนเต็ม	ช่วงคะแนนที่ได้	ค่าเฉลี่ย
ความพึงพอใจในงาน	252	115-239	181.361
ด้านสภาพการทำงาน	56	29-53	40.514
ด้านสัมพันธภาพในการทำงาน	32	16-32	24.880
ด้านการปกครองบังคับบัญชา	52	25-52	40.087
ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ	40	11-34	24.585
ด้านโอกาสก้าวหน้าการทำงาน	20	6-20	13.743
ด้านความมั่นคงปลอดภัย	20	5-19	12.404
ด้านศักดิ์ศรีวิชาชีพ	32	16-32	25.148

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนความพึงพอใจในงานระหว่าง 115-239 คะแนน จากคะแนนเต็ม 252 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 181.361 คะแนน

4.1.3 ระดับความพึงพอใจในงาน

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจในงานของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับความพึงพอใจในงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาก	41	22.4
ปานกลาง	142	77.6
น้อย	-	-

จากการหาระดับความพึงพอใจในงานของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธี Cumulative Percentage Distribution โดยใช้เทคนิค 25% พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 77.6 มีความพึงพอใจในงานระดับมาก ร้อยละ 22.4 ส่วนความพึงพอใจในระดับน้อยไม่มีเลย

4.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งปัจจุบัน กับความพึงพอใจในงาน

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ สถานภาพการสมรส ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งปัจจุบันกับความพึงพอใจในงาน

ตัวแปร	ความพึงพอใจในงาน
อายุ	- 0.198*
สถานภาพการสมรส	0.086
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน	- 0.132
ตำแหน่งปัจจุบัน	- 0.067

* P < 0.05

จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร อายุ สถานภาพการสมรส ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งปัจจุบัน กับความพึงพอใจในงาน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ตัวแปร อายุ มีความสัมพันธ์ในทางลบอย่างมีนัยสำคัญกับความพึงพอใจในงานที่ระดับ 0.05 ($r = -0.198$) ซึ่งสามารถนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ เพื่อสร้างสมการถดถอยได้ต่อไป

4.1.5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและการสร้างสมการถดถอย

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างอายุกับความพึงพอใจในงาน

ตัวแปร	R	R ²	overall-F	b	t
อายุ	0.19796	0.03919	7.38259*	-1.02176	-2.717
constant (a) = 209.55105			* P < 0.05		

จากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปร อายุ กับความพึงพอใจในงาน โดยใช้วิธี Multiple regression และคำนวณค่าอำนาจการทำนาย ความพึงพอใจในงาน พบว่า ตัวแปรอายุมีค่าอำนาจในการทำนาย $R = 0.19796$ หรือสามารถทำนายได้ร้อยละ 3.919 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสร้างสมการถดถอยเพื่อทำนายความพึงพอใจในงานได้ดังนี้

$$Y = 209.55105 - 1.02176 (\text{Age})$$

เมื่อ Y คือ ความพึงพอใจในงานของพยาบาล

4.2 การอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจในงานของพยาบาลที่ปฏิบัติบนหอผู้ป่วย งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อยู่ในระดับปานกลางมากถึงร้อยละ 77.6 และมีความพึงพอใจในงานระดับมากร้อยละ 22.4 ส่วนความพึงพอใจในงานระดับน้อยไม่มีเลย (ตารางที่ 3) ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการด้วยกันที่ทางหน่วยงานได้พยายามจัดทำให้ ไม่ว่าจะเป็นที่פקอาศัยที่ทุกคนจะได้รับการจัดสรรที่פקให้ตามความเหมาะสมในด้านสภาพการทำงานนั้นงานบริการพยาบาลได้พยายามจัดสภาพการทำงานให้มีความเป็นกันเองเหมือนพี่เหมือนน้อง ให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ตามสถานการณ์ ก่อให้เกิดสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ร่วมงาน ในด้านโอกาสความก้าวหน้าในการทำงานนั้น งานบริการพยาบาลได้ให้โอกาสกับบุคลากรได้พัฒนาตนเอง โดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งพบว่าได้มีการศึกษาต่อของบุคลากรในระดับที่สูงขึ้น เช่น การศึกษาระดับปริญญาโท การศึกษาเฉพาะทาง การอบรมดูงาน การเข้าร่วมประชุมสัมมนา ตลอดจนการส่งเสริมการศึกษาวิจัย ส่วนความมีศักดิ์ศรีในวิชาชีพนั้น งานบริการพยาบาลได้เน้นให้วิชาชีพอื่นได้มองเห็นความเป็นวิชาชีพพยาบาลมากยิ่งขึ้น โดยได้นำกระบวนการพยาบาลอันเป็นเครื่องมือทางวิชาชีพอย่างหนึ่งเข้ามาใช้ในการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา ซึ่งสังเกตได้จากค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจในงานของกลุ่มตัวอย่างจะมีค่าเฉลี่ยเกินกึ่งหนึ่งของคะแนนเต็มทุก ๆ ด้าน (ตารางที่ 2) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Herzberg และคณะ (1959) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งเสริมให้บุคคลมีความพึงพอใจในงานมากขึ้น จากการได้รับปัจจัยจูงใจได้แก่ การยอมรับนับถือความสำเร็จในงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า และปัจจัยค่าจูงใจได้แก่ นโยบายและการบริการ การปกครองบังคับบัญชา สัมพันธภาพในการทำงาน สภาพการทำงาน เงินเดือน และสวัสดิการ ความมั่นคงปลอดภัย รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาถึงเหตุที่ทำให้เกิดความพอใจ และไม่พอใจในสภาวะการทำงานของพยาบาลของ สุปราณี (2516) ที่พบว่าความรู้สึกพึงพอใจในงานของบุคคลเกิดจากการมีสัมพันธภาพอันดีระหว่างกันกับผู้ร่วมงาน การมอบหมายงานที่เหมาะสม ส่วนสาเหตุที่ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจได้แก่ การไม่มีเงินชดเชย ขาดโอกาสในการศึกษาต่อ สถานที่פקอาศัยไม่ดี ขาดโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน เป็นต้น

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุ สถานภาพการสมรส ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ กับความพึงพอใจในงานของพยาบาล พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความพึงพอใจในงาน ($r = -0.198$, $P < 0.05$: ตารางที่ 4) หมายความว่า การที่บุคคลมีอายุมากขึ้น จะมีความพึงพอใจในงานลดลง จากลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีอายุระหว่าง 22-40 ปี อายุเฉลี่ย 27.59 ปี (ตารางที่ 1) ซึ่งเป็นช่วงผู้ใหญ่ตอนต้น ในการทำงานในช่วงวัยนี้ จะทำงานเพื่อสร้างหลักฐานชีวิตที่มั่นคงในตนเอง จะมีความพึงพอใจในการได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับการทำงาน ดังนั้นจะมีการเปลี่ยนงานได้ในอัตราที่สูง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Ghiselli และ Brown (อ้างถึงใน อัญชลี, 2531) ที่บอกว่า ช่วงอายุระหว่าง 25-31 ปี และ 45-54 ปี จะมีความพึงพอใจในงานน้อยกว่าช่วงอายุอื่น อย่างไรก็ตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ ($r = -0.198$) ซึ่งจะมีผลต่อความพึงพอใจในงานที่ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเมื่อบุคคลอายุมากขึ้น ความต้องการการตอบสนองด้านพื้นฐานจะลดลง แต่จะมีความต้องการด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้นทดแทน ซึ่งเป็นความต้องการด้านจิตสังคมมากขึ้น เช่น การยอมรับนับถือ การประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น ซึ่งในสถานการณ์การทำงานของพยาบาลพบว่า การเลื่อนระดับและความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน มักจะยึดถือความอาวุโสของบุคคลในวิชาชีพเป็นหลัก แต่ก็ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลได้ทุกคน จะมีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่สามารถประสบความสำเร็จในการทำงานจนถึงระดับหัวหน้าทอผู้ป่วย ผู้ตรวจการพยาบาล และหัวหน้างานบริการพยาบาลได้ ดังนั้นสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จึงอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำได้ การที่สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นไปในทางลบนั้น อาจจะเนื่องมาจากที่กล่าวมาแล้วว่าการตอบสนองความต้องการในระดับที่สูงขึ้นของบุคคลที่หน่วยงานสามารถจัดให้ได้นั้นมีอยู่อย่างจำกัด ประกอบกับการที่บุคคลมีครอบครัวต้องดูแลครอบครัว และความเบื่อหน่ายอ่อนล้าอันเกิดจากการทำงานที่ตนเองต้องทำซ้ำซากอยู่ทุกวัน ทำให้มีแนวโน้มที่จะโยกย้ายหน่วยงานเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของตนเองในระดับสูงขึ้นหรือมีแนวโน้มที่จะออกจากงานจากการที่ต้องไปรับผิดชอบครอบครัวอย่างเต็มที่ ได้ ดังนั้นสมการการทำนายที่สามารถสร้างได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ

$$Y = 209.55105 - 1.02176 (\text{Age})$$

เมื่อ Y คือ ความพึงพอใจในงานของพยาบาล